

Projekt

z dnia 2 grudnia 2019 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY NOWINKA**

z dnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Nowinka na lata 2019 -2031**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815) w związku z art.16 b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowinka na lata 2019-2031 jako załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowinka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Kłaczowska

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NOWINKA NA LATA 2019 - 2031

Opracowanie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince

przy współpracy Urzędu Gminy

oraz

instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. DEMOGRAFIA
2. SYTUACJA GOSPODARCZA
3. OBSZARY SPOŁECZNE ORAZ PROGNOZA ZMIAN

II CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ
2. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII- HARMONOGRAM

III ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi obok rozwoju infrastruktury jedno z najważniejszych zadań. Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Dnia 27 marca 2013 roku dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy w drodze uchwały na lata 2013–2018 (uchwała nr XXI/146/2013). W styczniu 2019 r. podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu, oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowinka na lata 2019-2031. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne. Dane statystyczne oraz instytucjonalne zostały opracowane z uwzględnieniem okresu 2012-2017 (ostatnie na dzień 31.12.2017 r.).

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano zapisy: Strategii Rozwoju Gminy Nowinka, Programu Aktywności Lokalnej, innych programów społecznych, a także Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej z lat 2012-2017. Strategia została przygotowana na lata 2019-2031.

Dokument składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno – diagnozę sytuacji społecznej w gminie- rozdział I, misję i cele oraz harmonogram realizacji - rozdział II, zaś rozdział III – sposoby zarządzania i monitorowania.

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi,

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 o pomocy państwa w wychowaniu dzieci ,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w latach 2014-2020,
- Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020
- Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017 - 2022
- Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Suwalsko-Sejneńskiego LGD na lata 2016-2022.

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowinka uwzględnia wymiar krajowej, regionalnej i lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Gmina Nowinka położona jest w północnej części województwa podlaskiego. Powierzchnia gminy obejmuje obszar 204 km², z czego lasy i jeziora stanowią 60% jej powierzchni. Gmina Nowinka znajduje się w północnej części powiatu augustowskiego graniczy: od strony południowo-zachodniej - z gminą Augustów, od strony południowej - z miastem Augustów, od strony południowo-wschodniej - z gminą Płaska, od strony północno-wschodniej - z gminą Giby, od strony północnej – z gminą Suwałki, od strony północno -zachodniej - z gminą Raczki.

Bezpośrednio miejscowość Nowinka sąsiaduje z sołectwami: Gatne Pierwsze, Gatne Drugie, Szczebra, Strękowizna, Podnowinka. Wschodnią granicę wsi stanowią lasy Puszczy Augustowskiej stanowiące własność Nadleśnictwa Szczebra. Wieś oddalona jest o ok. 10 km od Augustowa i o ok. 16 km od Suwałk.

Gmina Nowinka to obszar typowo rolniczy, w 26 sołectwach funkcjonuje około 750 gospodarstw rolnych. Przeważają gospodarstwa obszarowo średnie, przekraczające 7 ha. Stopniowo coraz atrakcyjniejsza staje się produkcja metodami ekologicznymi, rozwija się turystyka oraz leśnictwo. Gospodarstwa agroturystyczne, które oferują różne formy zakwaterowania zróżnicowane pod względem jakości świadczonych usług.

Rys. 1 Położenie Gminy

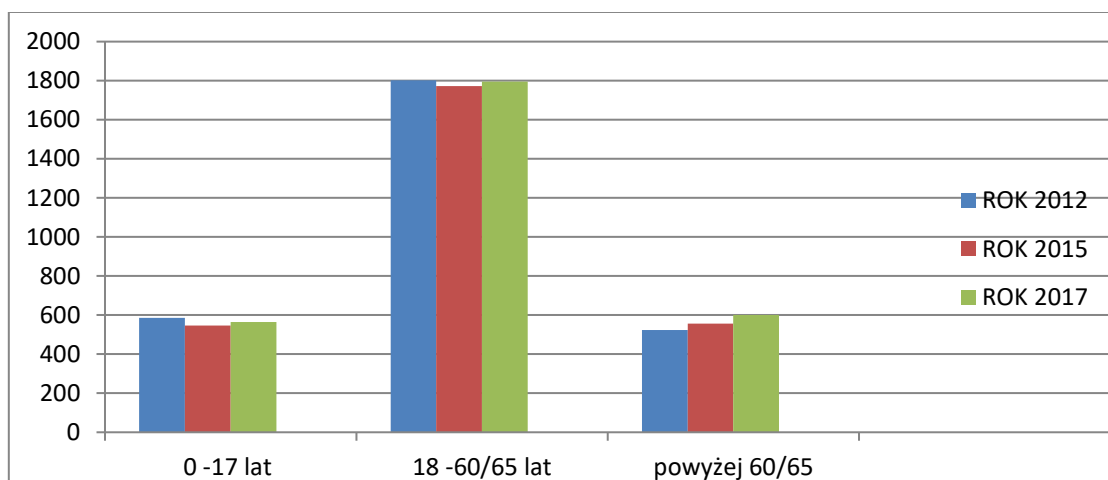
5

Gmina Nowinka nie należy do zasobnych w surowce mineralne, a te występujące należą do kopalin pospolitych. Złoża kruszywa naturalnego stanowią piaski i żwiry, które występują w Szczebry i okolicach Monkiń. Ich wydobycie odbywa się metodami odkrywkowymi i są to wyrobiska małe, eksploatowane w głównej mierze na potrzeby lokalne. Ponadto, w okolicach Szczebry występują obfite złoża borowiny o wysokiej jakości balneologicznej. Mają one zastosowanie w leczeniu chorób reumatycznych i narządów ruchu.

1. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy w Nowince na dzień 31.12.2017 roku gminę zamieszkiwało 2 960 osób, zaś w przeciągu ostatnich 5 lat liczba ta spadała i rosła w grupie dzieci i osób w wieku produkcyjnym. Najbardziej widoczny wzrost dotyczy osób starszych.

Wykres 1: Ludność gminy Nowinka w latach 2012-2017

Dane: Urząd Gminy, Statystyka mieszkańców

Tabela 1: Ludność gminy w grupach wiekowych w latach 2012-2017

Dane z roku:	Wiek: 0-17 lat	Wiek: 18-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat	Razem
2012	596	1 802	524	2.922
2015	546	1 772	556	2.874
2017	564	1 795	601	2.960
Tendencja	spadek	spadek	wzrost	wzrost

Dane: Urząd Gminy, Statystyka mieszkańców

Wśród mieszkańców 564 osoby- 19% to dzieci i młodzież. W wieku produkcyjnym gminę zamieszkiwało 1795 osób, co stanowiło 61% oraz 601 osób (20 %) w wieku poprodukcyjnym. W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji, znacznego powiększenia się grupy osób w wieku senioralnym, gmina Nowinka w latach 2012-2017 wykazuje podobne tendencje – nastąpił w tej grupie największy wzrost liczby osób w stosunku do ogółu mieszkańców.

Sytuacja demograficzna w gminie w prezentowanym okresie ulegała zmianom: nastąpił ogólny wzrost liczby mieszkańców gminy o 38 osób, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku starszym o 77 osób.

Grupa seniorów, której liczba ulega wzrostowi najbardziej dynamicznie, z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie **prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia**. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Mimo znaczących – jak wykazują badania - zmian w trybie życia Polaków, nadal wysoki odsetek osób pali papierosy, znaczna liczba osób zmagają się z nadwagą, co ma również negatywny wpływ na poziom umieralności. Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce¹ największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach wieku. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie

¹ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

od poziomu do 77,1 w 2035, zaś kobiet o niewiele ponad 3 lata tj. do 82,9 w 2035r. Różnica między przeciętnym dalszym trwaniem życia kobiet i mężczyzn z obecnych 8,7 lat zmniejszy się do 5,8 lat. Zatem nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza.

„Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością, co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej.”

Na podstawie danych statystyki ruchu naturalnego ludności, prowadzonego przez Urząd Gminy można zaobserwować na przestrzeni pięciu lat utrzymuje się liczba zawieranych małżeństw.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2012-2017

Rok	2012 r.	2015 r.	2017 r.
Ilość zawartych rozwodów	brak danych	brak danych	brak danych
Ilość zawartych małżeństw	26	23	24
Ilość zgonów	30	40	31
Ilość urodzeń	20	21	32
Przyrost naturalny	-10	- 19	1

Dane: Urząd Gminy w Nowince

Gmina odnotowywała w roku 2017 po raz pierwszy od dziesięciu lat dodatni (plus 1) przyrost naturalny, wcześniej tendencja ta była ujemna.

Analiza gminnych danych demograficznych i ruchu ludności powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach zarówno samorządu lokalnego, sprzyjających polityce prorodzinnej, aktywności senioralnej .

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gminy wchodzące w skład powiatu augustowskiego, w tym gmina Nowinka, dysponują walorami przyrodniczymi i uzdrowiskowymi, które stwarzają okazję do uprawiania różnorodnych form turystyki, np. kajakarstwa, żeglarstwa, wioślarstwa, narciarstwa wodnego, wycieczek

rowerowych, windsurfingu latem, oraz narciarstwa biegowego, łyżwiarstwa i żeglarstwa lodowego - zimą.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy Nowinka, traktowane w skali kraju, jako ponadprzeciętne, przesądzają o dominującej funkcji turystyki. Podstawę stanowi turystyka krótko- i długookresowa głównie rekreacja w postaci wypoczynku nad wodą. Na terenie gminy jest wiele atrakcyjnych krajobrazowo terenów, wykorzystywanych jako miejsca zbiorowego wypoczynku: pola biwakowe, kąpieliska i plaże oraz trasy spacerowe. Kilka szlaków pieszych tworzy sieć szlaków rangi ogólnopolskiej i regionalnej.

Wyjątkowo atrakcyjne są szlaki wodne. Kilka z nich m.in. szlak Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego są powiązane z lokalnymi jeziorami Wigry, Blizno, Blizienko i Tobołowo. Ciekawym elementem poznawczym są także ścieżki edukacyjne zorganizowane przez Lasy Państwowe. Nadleśnictwo Szczebra urządziło m.in. ścieżki "Kalejty" i "Ostry Róg". Niezwykłą atrakcją jest najdłuższy w Polsce nizinnej, liczący około 260 km, Leśny Szlak Konny Puszczy Augustowskiej i Mazur. Prowadzi z Biebrzańskiego Parku Narodowego do Wigierskiego Parku Narodowego i część jego trasy biegnie przez teren gminy.

Do dyspozycji turystów są miejsca noclegowe w gospodarstwach agroturystycznych, skupione w Bryzglu, Atenach, Danowskich, Kopanicy, Tobołowie; baza gastronomiczna, skoncentrowana przy głównych szlakach komunikacyjnych i turystycznych, sezonowe placówki w Atenach, Bryzglu i Danowskich, oferujące dania rybne lub regionalne.

Najważniejszym sektorem gospodarczym gminy Nowinka jest rolnictwo, rozwijająca się turystyka oraz leśnictwo .

Na terenie gminy w 2017 roku było zarejestrowanych 2041 gospodarstw rolnych, z czego 81% stanowiły gospodarstwa małe do 5 ha.

Tabela 3 Liczba i rodzaj gospodarstw rolnych w gminie w 2017 roku

Zakres powierzchni	Ilość gospodarstw
0,0 - 0,4999 ha	971 szt.
0,5 - 0,9999ha	197 szt.
1,0 - 1,4999 ha	149 szt.
1, 5 - 1,9999 ha	100 szt.
2,0 - 2,9999 ha	140 szt.
3,0 - 4,9999 ha	134 szt
5,0 - 6,9999 ha	96 szt.
7,0 - 9,9999 ha	91 szt.
10,0 - 14,9999 ha	104 szt.
15,0 - 19,9999 ha	44 szt.
20,0 - 29,9999 ha	33 szt.
30,0 - 49,9999 ha	12 szt.
50,0 - 99,9999 ha	0 szt.
100,0 ha i powyżej	0 szt.
RAZEM	2071

Dane: Urząd Gminy w Nowince

W latach 2010-2017 pojawiło się wiele inicjatyw gospodarczych opartych o walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy. Są to przede wszystkim gospodarstwa agroturystyczne, które oferują różne formy zakwaterowania, zróżnicowane pod względem jakości świadczonych usług.

Duże znaczenie na terenie gminy posiada gospodarka leśna, prowadzona przez Nadleśnictwo Szczebra i Suwałki, podległe Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Leśnicy zajmują się pozyskiwaniem drewna, ochroną, zachowaniem i powiększeniem zasobów leśnych oraz organizacją gospodarki łowieckiej, mającej znaczenie turystyczne.

Jako teren wiejski z potencjałem turystycznym gmina Nowinka posiada wiele cech - uwarunkowań, które tworzą szanse rozwoju gospodarczego tego obszaru.

Na przestrzeni lat liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych lekko spadła w wymiarze 197-191. Na terenie gminy na koniec 2017 roku wg danych GUS zarejestrowanych było ogółem 191 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 179 w sektorze prywatnym, aż 153 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W tymże roku zarejestrowano 20 nowych podmiotów. Na przestrzeni lat 2012-2017 najwięcej 26 podmiotów zarejestrowano w roku 2012, a najmniej 18 w roku 2015. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej 188 jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, jedynie 2 podmioty zatrudniają od 10 do 50 osób, a tylko jeden powyżej 50 osób. Wśród podmiotów jako rodzaj działalności najwięcej deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 47, przemysł i budownictwo deklaroowało 39 podmiotów, a 105 podmiotów w rejestrze zakwalifikowanych jest jako pozostała działalność.

Zgodnie z danymi udostępnionymi w Bazie Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl) na obszarze gminy Nowinka zarejestrowanych było:

Tabela 4: Przedsiębiorczość w gminie

	2012	2015	2017
Podmioty zarejestrowane ogółem	197	199	191
Sektor publiczny	13	13	11
Sektor prywatny – ogółem,	184	185	179
w tym:			
osoby fizyczne prowadzące działalność	164	159	153
spółki	2	3	4
spółdzielnie	0	1	1
stowarzyszenia i organizacje	6	10	11

pozarządowe			
podmioty nowo zarejestrowane	26	18	20

Dane: Bank danych lokalnych GUS²

Na przestrzeni ostatnich lat dynamika działalności przedsiębiorczej jest stała, z niewielkimi wahaniami spadkowymi.

Do największych zakładów pracy w gminie należą:

Urząd Gminy Nowinka,

Szkoła Podstawowa w Nowince,

Szkoła Podstawowa w Olszance,

RADMET A.R. OKRĄGŁY SPÓŁKA JAWNA SZCZEBRA,

NADLEŚNICTWO SZCZEBRA,

FIRMA "HEKTOM" LESZEK BIENIEK GATNE DRUGIE,

RAVA GROUP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ NOWINKA,

SPOŁDZIELNIA SOCJALNA ECONOWA NOWINKA.

Analiza lokalnego rynku pracy dotyczy również osób pozostających bez pracy, została więc przeprowadzona na podstawie danych o liczbie bezrobotnych i strukturze bezrobocia, udostępnianych przez Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy występuje duże przestrzenne zróżnicowanie poziomu bezrobocia. Z ogólnej liczby 2138 zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31.12.2017 r. przez PUP: 1305 osób (61 %) to osoby zamieszkałe na terenie gminy wiejskiej i miejskiej Augustów.

Poza Augustowem, największą liczbę bezrobotnych spośród gmin powiatu, na koniec grudnia 2017 r. odnotowano w gminie Lipsk oraz Bargłów Kościelny .

Liczba osób bezrobotnych w gminie Nowinka w latach 2012– 2017 systematycznie spadała i wynosiła:

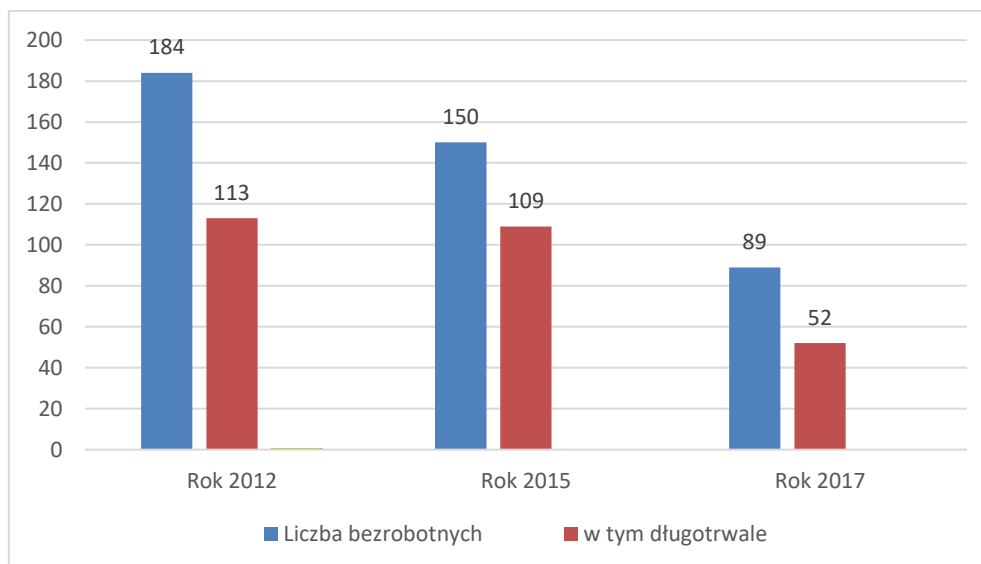
W roku 2012- 184 osoby,

² W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.

W roku 2015- 150 osób,

W roku 2017 – 89 osób.

Wykres 2 Struktura bezrobotnych w gminie Nowinka w latach 2012-2017

Dane: PUP Augustów

Jedną z najbardziej niekorzystnych cech bezrobocia jest długi czas pozostawania bez pracy. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że na koniec grudnia 2017 roku dla obszaru gminy zarejestrowanych od długiego czasu było 58 % osób. Długotrwałość pozostawania bez pracy to okres 12 miesięcy bez podjęcia zatrudnienia.

Liczba osób uprawnionych do zasiłku w 2017 roku stanowiła jedynie 16 osób, czyli ok. 18 % osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Taka sytuacja niesie ze sobą zagrożenie dla życia społecznego dla osób, które doświadczają ubóstwa. Brak środków do życia wynikające z długotrwałego bezrobocia przyczynia się do pojawienia bezradności wyuczonej, kiedy to osoby bezrobotne zaczynają zarówno pod względem ich emocji (przestają wierzyć w zmianę sytuacji), wiedzy (zaprzestają poszukiwania informacji dotyczących ofert pracy) i działań (nie uczestniczą w spotkaniach specjalnie dla nich zorganizowanych) nie widzieć sensu w staraniach się o pracę, we własnej aktywizacji na rynku pracy. Występuje też często niechęć do podejmowania szkoleń, udziału w kursach mających na celu przekwalifikowanie zawodowe.

Wśród mieszkańców, pozostających bez pracy, kobiety stanowią w każdym roku około 40 %

zarejestrowanych bezrobotnych.

Z danych wynika, że wśród osób rejestrujących się do PUP w Augustowie (Informacja o rynku pracy na dzień 31.12.2017 r.) można wskazać dominującą grupę wiekową - 25 % stanowią osoby młode do 30 roku życia. Wśród bezrobotnych liczną kategorią są także osoby po 50 roku życia. Populacja ta stanowiła wg PUP 30 % ogółu bezrobotnych.

W ramach działań na rzecz osób bezrobotnych GOPS informuje osoby bezrobotne korzystające z pomocy społecznej o możliwości udziału w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, ale także o rekrutacjach do szkół zaocznych, kursach, szkoleniach dla opiekunów osób zależnych, projektach kierowanych do osób niepełnosprawnych, a w razie potrzeby pomagał przy rekrutacji zainteresowanych szkoleniami.

We współpracy z Urzędem Gminy w Nowince oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Augustowie pozyskiwano oferty pracy, staże absolwenckie, roboty publiczne, prace interwencyjne oraz prace społecznie użyteczne.

Tworzenie nowych miejsc pracy na terenie gminy jest jednym z ważnych warunków efektywnego rozwoju społeczno- gospodarczego. Położenie, potencjał turystyczny oraz utrzymująca się działalność społeczno-gospodarcza na terenie gminy Nowinka może stać się wskaźnikiem do dalszej minimalizacji stopy bezrobocia.

Wnioski i prognozy zmian:

- Liczba podmiotów gospodarczych wykazuje niewielki spadek (można go określić jako fluktuacyjny), co wskazuje na dobre warunki lokalne i pozytywną politykę samorządu gminnego.
- Na terenie Gminy Nowinka występuje niski poziom bezrobocia rejestrowanego, w roku 2017 to 4,9 % ludności w wieku produkcyjnym, czyli 89 osób. Bezrobocie można określić spadającym na przestrzeni ostatnich lat, w roku 2012 wynosiło bowiem aż 184 osoby.
- Należy poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka; bez kwalifikacji, osób młodych do 30 roku życia oraz powyżej 50 lat. Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni długotrwale powyżej 12 miesięcy - ich liczba stanowiła 58 % wśród ogółu bezrobotnych w gminie w 2017 roku.
- Ważne są działania długofalowe, nastawione na tworzenie nowych miejsc pracy, warunków sprzyjających rozwojowi firm, ekonomii społecznej i aktywnej integracji.

3. OBSZARY SPOŁECZNE ORAZ PROGNOZY ZMIAN

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono jednocześnie informację o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

– EDUKACJA I KULTURA

W gminie Nowinka w roku szkolnym 2017/2018 edukacja odbywała się w trzech szkołach podstawowych w Nowince z oddziałem przedszkolnym, w Olszance z punktem przedszkolnym oraz w Monkiniach³

W latach 2012-2017 Gmina nie oferowała młodym rodzicom możliwości oddania pod fachową opiekę dzieci w wieku poniżej 3 lat.

W gminie działa jedna świetlica dla dzieci i młodzieży przy Szkole Podstawowej w Nowince, zapewniająca opiekę 25 uczniom.

³ SP w Monkiniach nie funkcjonowała od września 2018 roku

Tabela 5 Liczba dzieci objętych edukacją w gminie w latach 2012-2017

Rok szkolny	2011/2012		2013/2014		2017/2018	
	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych
SP w Nowince	208	166	203	160	219	168
SP w Olszance	28	9	29	8	24	13
SP w Monkiniach	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	19	brak danych
	236	175	232	168	262	181
Przedszkole przy SP	12	10	24	20	14	12
Punkt Przed.w Olszance	33	3	48	7	35	4
	45	13	72	27	49	16
Razem	271	188	304	195	311	197

Dane : Dane własne instytucji z terenu gminy

W kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w placówkach na terenie gminy, dostrzegalne jest zróżnicowanie. W 2013 roku z wychowania przedszkolnego korzystało najwięcej, bo aż 72 dzieci, a w roku 2017/2018 liczba ta wynosiła 49. Jednocześnie w demografii zauważalny jest wzrost urodzeń liczby dzieci. Pobyt w przedszkolu dobrze rokuje na przyszłą edukację, wcześniejsze rozpoczęcie nauki ma wpływ na późniejsze wyniki egzaminacyjne, a także na lepszą socjalizację dzieci.

Tabela 5 wskazuje też na wzrost ilości dzieci w szkołach podstawowych, chociaż zdecydowanie mniej uczy się w Olszance, a od września 2018 roku SP w Monkiniach nie funkcjonowała. We wrześniu 2019 r. została przekształcona Uchwałą Rady Gminy w Nowince w Szkołę Filialną im. Ks. Stanisława Chmielewskiego Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince.

Obok podstawowych zadań edukacyjnych przedszkole i szkoła wypełniają też funkcje opiekuńcze oraz zapewniają aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach.

W placówkach, oprócz realizowanej podstawy programowej dzieci i młodzież uczestniczyła w zajęciach dodatkowych w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych, informatycznych, wyrównawczych.

Szkoła Podstawowa w Nowince prowadziła w roku 2017/2018”

- zajęcia sportowe,
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- zajęcia wyrównawcze,
- szkolne Koło Caritas,
- zajęcia świetlicowe dla uczniów przyjeżdżających wcześniej do szkoły,
- zajęcia z języka angielskiego,
- zajęcia matematyczne.

Ponadto placówki edukacyjne włączają się w programy:

- a) zdrowotne: Owoce w szkole, Szklanka Mleka,
- b) profilaktyczne, ekologiczne jak: Klub Bezpiecznego Puchatka,
- c) z zakresu bezpieczeństwa.

Oprócz kadry pedagogicznej przedmiotowej, Szkoła Podstawowa w Nowince zatrudnia pedagoga szkolnego.

W celu wsparcia specjalistycznego dla uczniów nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych i certyfikowanych szkoleń.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkoły angażują się w wiele działań. W każdym podmiocie funkcjonowała w analizowanym okresie Rada Rodziców.

Po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy w nauce, to jest: zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzona jest profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych.

Wnioski i prognozy zmian obszaru edukacji:

- W latach 2012-2017 wystąpił spadek ilości uczniów w Szkole Podstawowej w Olszance, wzrost liczby dzieci w Szkole Podstawowej w Nowince.
- Z analizy problemów obszaru edukacji w gminie wynika, iż konieczne jest przygotowanie programów skierowanych na bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów, w tym w Internecie w celu minimalizacji zachowań przemocy i agresji.
- Niezbędny jest też rozwój zajęć pozalekcyjnych, gdyż gwarantuje to wyrównywanie szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu wolnego, alternatywny wobec cyfrowych wzorców.
- Konieczna jest pomoc w rozszerzeniu oferty specjalistycznej oraz doposażenie świetlicy szkolnej w pomoce rozwijające podstawowe kompetencje kluczowe.
- Należy wesprzeć szkołę w rozwoju infrastruktury, w tym doposażeniu pracowni przedmiotowych (informatyczne, językowe), utworzeniu czytelnicy multimedialnej.
- Potrzeba wsparcia psychologicznego dla dzieci. Z obserwacji pedagogicznej i osiągnięć edukacyjnych uczniów zauważalny jest wzrost liczby uczniów z dysfunkcjami, niepełnosprawnościami.

KULTURA W GMINIE

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność jest Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna Gminy Nowinka wraz z filią w Olszance i Monkiniach.

W ramach statutowej działalności GOK jest głównym organizatorem imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.

GOK dysponuje jednym budynkiem oraz następującymi pracowniami i salami:

- Plastyczna
- Muzyczna
- Sala widowiskowa

- Harcówka
- Sala komputerowa

Tabela 6: Działalność GOK w Nowince w latach 2012-2017

Zajęcia GOK w poszczególnych latach:			
Rok	2012 rok	2015 rok	2017 rok
	- zajęcia plastyczne prowadzone 2 razy w tygodniu (zajęcia dla dorosłych i starszych 4h i zajęcia dla dzieci i młodzieży 3h) -zajęcia muzyczne prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia wokalne dla seniorów prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia rękodzielnicze prowadzone raz w tygodniu 2h -zajęcia taneczne prowadzone raz w tygodniu 2h	- zajęcia plastyczne prowadzone 2 razy w tygodniu (zajęcia dla dorosłych i starszych 4h i zajęcia dla dzieci i młodzieży 3h) - zajęcia muzyczne prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia wokalne dla seniorów prowadzone raz w tygodniu 2h -zajęcia rękodzielnicze prowadzone raz w tygodniu 2h -zajęcia taneczne prowadzone raz w tygodniu 2h	-zajęcia plastyczne prowadzone 2 razy w tygodniu (zajęcia dla dorosłych i starszych 4h i zajęcia dla dzieci i młodzieży 3h) - zajęcia muzyczne prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia wokalne dla seniorów prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia rękodzielnicze prowadzone raz w tygodniu 2h - zajęcia wokalne dla młodzieży raz w tygodniu 1,5h - zajęcia teatralne dla młodzieży 2 razy w tygodniu po 2h - zajęcia teatralne dla dzieci raz w tygodniu po 2h - zajęcia RPG 2 razy w tygodniu po 4h - zajęcia kulinarne raz w tygodniu po 2h - zajęcia animacyjne dla dzieci raz w tygodniu 2h
Liczba funkcjonujących grup nieformalnych, formalnych zespołów:			
Rok	2012	2015	2017
	Liczba funkcjonujących grup nieformalnych: 1. Klub Globtrotera 2. Klub miłośników gier RPG Liczba funkcjonujących grup/zespołów:		

		1. Zespół Modry Len, 2. Młodzieżowa grupa wokalna, 3. Grupa teatralna młodzieżowa, 4. Grupa teatralna dziecięca	
Kalendarz wydarzeń:			
Rok	2012	2015	2017
	Dzień Babci i Dziadka Talent Show Dzień Kobiet Dzień Mamy Dzień Dziecka Bal Andrzejkowy Wigilia Sylwester	Dzień Babci i Dziadka Talent Show Dzień Kobiet Dzień Mamy Dzień Dziecka Bal Andrzejkowy Wigilia Sylwester	Dzień Babci i Dziadka Zajęcia zimowe Talent Show Kiermasz Wielkanocny Dzień Kobiet Dzień Mamy Noc bibliotek Zajęcia letnie Dzień Dziecka Bal Andrzejkowy Wigilia.

Biblioteka gromadzi literaturę piękną dla dorosłych, dzieci i młodzieży oraz popularnonaukową dla czytelników z różnych grup wiekowych.

Biblioteka Publiczna oferuje:

- literaturę piękną w bogatym wyborze dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- księgozbiór popularnonaukowy,
- czasopisma (m.in. prasa lokalna, tygodniki i czasopisma dla dzieci i młodzieży).

Na rzecz społeczności Biblioteka wdrażała również inne formy kulturalne o charakterze imprez, wydarzeń oraz cykliczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

W Bibliotece Gminnej i filiach czytelnicy mogą bezpłatnie korzystać z komputerów z dostępem do Internetu.

Biblioteka Gminna i filie biblioteczne współpracują z miejscowymi szkołami i innymi instytucjami znajdującymi się na terenie gminy. Przy współpracy ze szkołami są organizowane wycieczki uczniów do biblioteki, lekcje biblioteczne, głośne czytanie najmłodszym dzieciom, konkursy, gry, zabawy. Dzieci i młodzież codziennie odwiedzają czytelnię Biblioteki Gminnej, gdzie spędzają wolny czas czytając książki, czasopisma, grają w różnego rodzaju gry planszowe, korzystają

z Internetu. Biblioteka eksponuje rocznice literackie, historyczne i regionalne poprzez wystawki tematyczne.

Biblioteka nie jest przystosowana do obsługi osób niepełnosprawnych ze względu na brak podjazdów.

Wnioski i tendencje zmian w obszarze kultury:

- Głównym problemem obszaru kultury jest sezonowy styl aktywności mieszkańców, dlatego też oferta kulturalna powinna być stale wzbogacana, żeby zainteresowała i dotarła do jak najszerszego grona odbiorców. Kluczowym zagadnieniem jest poprawienie dostępności do dóbr kultury oraz aktywizacja społeczności miejskiej. Siedziba Gminnego Ośrodka Kultury mieści się w miejscowości Nowinka. Okoliczne sołectwa nie mają dogodnych połączeń transportu publicznego.
- Trudności w przekazie informacji do potencjalnych odbiorców kultury. Starsi ludzie nie używają Internetu, przez który najczęściej są ogłaszane różne wydarzenia kulturalne odbywające się na terenie gminy. Brak stałych punktów informacyjnych z których mogli by odczytać informacje.
- Gminny Ośrodek Kultury dostrzega wyraźną potrzebę wydarzeń na których mieszkańcy mogli by zrelaksować się i odetchnąć. Potrzeba jest zajęć na których mogli by zadbać o swoje zdrowie i dobre samopoczucie.
- Zasadne wydaje się włączanie jak najszerszych środowisk lokalnych do tworzenia krótko- i długoterminowych planów działania w kulturze. Podejmowanie prób zacieśniania współpracy pomiędzy instytucjami kultury i środowiskiem pozarządowym poprzez organizowanie wspólnych wydarzeń lub platform współpracy. Warto wzmacniać kompetencje liderów lokalnych i ich organizacji, w zakresie tworzenia projektów, pozyskiwania finansów na ich realizację.
- Ważnym kierunkiem działalności kulturalnej jest integrowanie i aktywizacja lokalnej społeczności.
- Należy kontynuować uzupełnianie materialnych zasobów i infrastruktury GOK w celu profesjonalnego działania i możliwości wzbogacania oferty kulturalnej.

KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

W gminie funkcjonuje 1 niepubliczny zakłady opieki zdrowotnej i apteka.

Infrastrukturę opieki zdrowotnej stanowią: 1 lekarz rodzinny, podstawowej opieki zdrowotnej, 2 pielęgniarki POZ oraz 1 położna środowiskowa.

Instytucje medyczne prowadzą profilaktykę dzieci, młodzieży i osób dorosłych w podstawowej opiece zdrowotnej. Do najczęściej stosowanych form profilaktyki zdrowotnej należą:

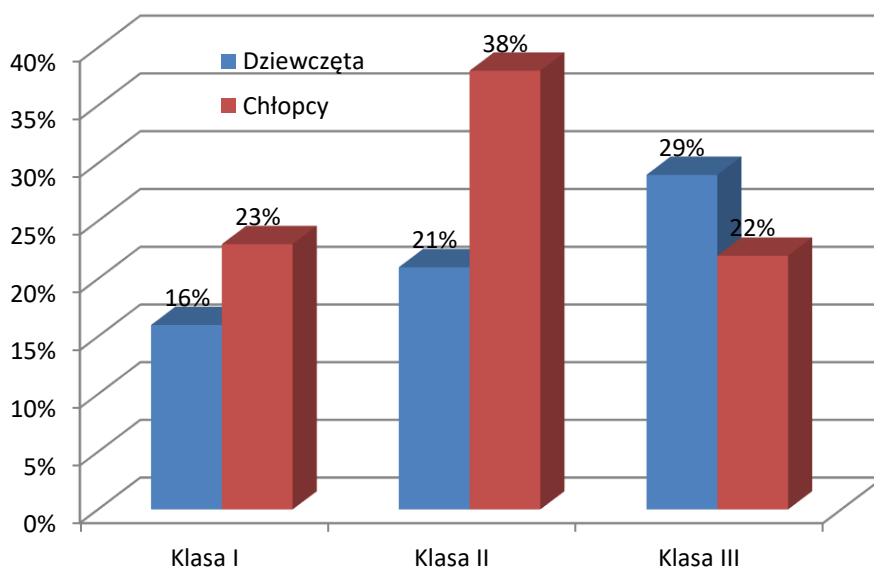
1. Indywidualne rozmowy z pacjentem przeprowadzane przez personel podczas wizyt w ośrodku zdrowia, dotyczące zachowań prozdrowotnych.
2. Informacje prozdrowotne w postaci ulotek, czasopism, gazetek ściennych na terenie ośrodka.
3. Programy profilaktyczne finansowane przez NFZ Układ krążenia i choroby układu oddechowego .
4. Programy profilaktyczne nie finansowane przez NFZ -profilaktyka chorób zakaźnych i pasożytniczych.
5. Bilanse zdrowia dzieci i młodzieży.
6. Badania dyspanseryjne dzieci i dorosłych.
7. Program profilaktyki chorób układu krążenia i cukrzycy realizowany przez lekarzy.
8. Program profilaktyki POCHP.
9. Program profilaktyki gruźlicy realizowany przez pielęgniarki środowiskowe.
10. Szczepienia profilaktyczne dzieci i dorosłych.
11. Organizowane okresowo we współpracy z podmiotami zewnętrznymi badania przesiewowe w kierunku osteoporozy, okulistyczne, urologiczne, diabetologiczne.
12. Szczepienia przeciwko grypie dla mieszkańców powyżej 65 roku życia.

Ogromnym problem stała się choroba alkoholowa i inne uzależnienia, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Z danych ogólnopolskich wynika, że wraz z wiekiem rośnie częstotliwość sięgania po alkohol, jednak w 2016 roku zaciera się różnica między piciem uczniów klas II i III gimnazjum. Wzrost

konsumpcji, dotyczył głównie dziewcząt i chłopców z kl. I, II i III, co jest negatywnym zjawiskiem, ma to jednakże uzasadnienie w ogólnej tendencji zwiększenia konsumpcji alkoholu przez kobiety jak i tendencji wzrostowej wraz z wiekiem.

Wykres 3. Deklaracje młodzieży nt. obecności w ich otoczeniu, osób sięgających po narkotyki

Dane: Raport z Badań na temat :Intencji, zachowań, postaw i przekonań normatywnych młodzieży w kontakcie z alkoholem i narkotykami z roku 2016

Praca z młodzieżą winna uwzględniać następujące strategie profilaktyczne: przekonań normatywnych, osobistych postanowień, wartości, wiedzy o konsekwencjach, z rozszerzeniem o strategie odpierania presji, alternatyw, umiejętność szukania pomocy, radzenia sobie ze stresem. Oddziaływania prewencyjne mają wyposażać młodzież w umiejętność radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, zagrażających życiu, zdrowiu.

Wyniki ogólnoeuropejskiego badania (ESPAD 2016) prowadzonego na 15-latkach w szkołach, pokazują że do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 87,3% uczniów trzecich klas gimnazjum. Jako wskaźnik częstej konsumpcji traktowane jest picie alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie. Z danych ESPAD wynika, że 62,3% chłopców i 53,1% dziewcząt uczących się w klasach III gimnazjalistów piła w tym czasie alkohol. Choć raz w ciągu 30 dni przed badaniem upiło się 21,4% 15-latków. Natomiast w ciągu całego życia ani razu nie upiło się 51,4% 15-latków.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w skład której wchodzi 6 osób (stan na 31.12.2018 r.). Jednym z głównych zadań GKPiRPA jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Programy te finansowane są z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W Punkcie Konsultacyjnym w Nowince w latach 2015-2017 dwa razy w miesiącu dyżury pełnił specjalistka ds. uzależnień, która udzieliła następującej ilości porad.

Tabela 7: Liczba porad w Punkcie

ROK	2015	2016	2017
Porady indywidualne	97	83	124
W tym: osobom uzależnionym	72	69	45
Pijącym szkodliwie	3	3	1
Kierowanym przez prokuraturę	8	8	20
Współuzależnionym	23	23	9
DDA i dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	21	29	10

Dane: GKRPA w Nowince

Głównymi działaniami realizowanymi w latach 2012-2017 na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w Gminie Nowinka były:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez dofinansowanie Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Augustowie, dojazdu do tych placówek osobom uzależnionym od alkoholu w celu odbycia terapii, finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla członków Komisji w celu podniesienia ich kwalifikacji, udzielanie indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin w Punkcie Konsultacyjnym w Nowince, finansowanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, wydawanych przez biegłych sadowych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez: zakup poradników, broszur i książek dotyczących problemów uzależnień i sposobów ich rozwiązywania do biblioteki publicznej; umożliwienie korzystania z pomocy prawnej zapewnionej przez Urząd Gminy w Nowince.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych zaangażowanych w działalność rozwiązywania problemów alkoholowych w społeczności lokalnej.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Posterunkiem Policji, Prokuraturą, Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinny i Nieletnich, kuratorami sądowymi, parafiami wyznaniowymi.

Tabela 8. Dane dotyczące postępowań prowadzonych przez GKRPA

Liczba:	2012	2015	2017
nowych wniosków, które wpłynęły do GKRPA	3	5	11
przeprowadzonych rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu	78	72	53
realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	zajęcia pozalekcyjne w czasie ferii	zajęcia świetlicowe dzieciom - Brygada RR	zajęcia w czasie ferii zimowych (bezpieczeństwo w czasie ferii zimowych)
realizowanych programów na rzecz osób współuzależnionych i uzależnionych	brak danych	Cztery programy psychokorekcyjne dla kierowców	program psychokorekcyjny dla kierowców

Dane: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowince

Wnioski i prognozy zmian obszaru zdrowia:

- Dostępność do podstawowej opieki medycznej na terenie gminy jest wystarczająca.
- Wzmocnienia wymaga dostępność do pomocy specjalistycznej.
- Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców gminy należą:
wśród dzieci: choroby infekcyjne, wady postawy, otyłość, brak wiedzy na temat szczepień ochronnych,
wśród dorosłych: choroby układu krążenia, płuc, nowotwory, przewodu pokarmowego, endokrynologiczne, choroby narządu ruchu, cukrzyca i nadwaga.
- Przyczyny występowania powyższych chorób tkwią w niskiej aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych, słabo rozpowszechnionej informacji, edukacji o zdrowym trybie życia

(właściwe odżywianie, dieta, ruch, profilaktyka). W celu minimalizacji chorób należy przewidzieć w obszarze zdrowia szereg działań edukacyjnych, aktywności sportowej i ruchowej mieszkańców gminy.

- Najważniejsze problemy obszaru zdrowia na terenie gminy dotyczą w/w chorób oraz szeroko pojętego starzenia się społeczeństwa. Wzrastający odsetek populacji gminy przekraczającej wiek 60 lat determinuje wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego. Stąd też należy zaplanować oddziaływania skierowane do grupy osób starszych, w tym samotnych – opiekuńcze, pomocy w gospodarstwie domowym, specjalistyczne opiekuńcze oraz edukacyjno-rehabilitacyjne.
- Programy kierowane do uczniów powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszych oddziaływań środowiskowych. Szczególnie cenne są środowiskowe programy profilaktyki wskazującej i selektywnej, czynnie angażujące wiele grup danej społeczności.
- Konieczne jest prowadzenie działań związanych z terapią i rozwiązywaniem problemów uzależnień, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia wskazane dla bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy to: spożywanie alkoholu w miejscach publicznych i niedozwolonych, przekroczenie prędkości przez kierujących pojazdami, nietrzeźwość kierowców, kradzieże i wykroczenia przeciwko mieniu.

Gminę Nowinka w latach 2012-2017 obsługiwał Posterunek Policji w Nowince w ramach struktury Komendy Powiatowej Policji w Augustowie a obecnie w punkcie na terenie gminy Nowinka obsługuje 1 dzielnicowy, wypełniając następujące zadania:

- organizowanie służby patrolowej w rejonach i miejscach zagrożonych, rejonach służbowych dzielnicowych;
- prowadzenie rozpoznania osobowego, terenowego i posesyjnego;
- prowadzenie postępowań w sprawach o wykroczenia;

- organizowanie przedsięwzięć i współdziałania z instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami poza policyjnymi na rzecz zapobiegania zjawiskom patologicznym;
- rozpoznawanie zagrożeń przestępczością oraz wykonywanie czynności operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych w celu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń;
- prowadzenie postępowań przygotowawczych;
- prowadzenie postępowań skargowych;
- współdziałanie z Wydziałem Prewencji, Kryminalnym, Ruchu Drogowego oraz pozostałymi komórkami Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

Zgodnie z opracowanym Planem działania priorytetowego realizowano likwidację zagrożeń zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie Gminnego Ośrodka Kultury w Nowinka, gdzie w godzinach popołudniowych, wieczornych i nocnych dochodzi do zakłóceń spokoju i porządku. Zagrożenie zdiagnozowano na podstawie skarg okolicznych mieszkańców oraz rozmowy z pracownikami GOK w Nowince.

Zaplanowano

- wzmożoną kontrolę wskazanego rejonu pod kątem ujawniania i represjonowania osób naruszających przepisy prawa,
- sporządzenie oraz realizacja Karty Zadania Doraźnego,
- spotkania z pracownikami sklepu,
- konsultacje z mieszkańcami.

Tabela 9: Przestępstwa w latach 2012-2017

Kategoria przestępstwa/ w tym popełnione przez nieletnich	2012	2015	2017
Kradzież /Przywłaszczenie	14	16	15
Kradzież z włamaniem	10	12	6
Kradzież z włamaniem samochodu	0	0	0
Uszkodzenie mienia	1	0	1
Rozbój	0	0	0
Bójka/Pobicie	0	1	1

Uszkodzenie ciała	0	0	0
Znęcanie się	3	4	2
Nietrzeźwi kierujący	11	12	10
Przestępstwa narkotykowe	1	1	1
Oszustwa	0	0	3
Inne	15	19	10
łącznie	55	65	48

Dane: KPP w Augustowie

Przestępstwa występują w podobnym nasileniu na przestrzeni lat, są to przede wszystkim kradzieże i niszczenie mienia oraz nietrzeźwi kierowcy. Czyny popełnione przez osoby nieletnie występują w bardzo niewielkim nasileniu.

Wykroczenia znacznie się zwiększyły, to przede wszystkim wykroczenia przeciwko mieniu, zatrzymanie drogowe nietrzeźwych kierowców oraz porządkowe.

Tabela 10: Wykroczenia w latach 2012-2017

Kategoria wykroczenia	2012	2014	2017
Wykroczenia przeciwko mieniu	10	12	5
Wykroczenia przeciwko osobie	5	4	4
Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób	2	3	2
Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	6	4	3
Wykroczenia w ruchu drogowym	101	96	106
Inne	18	12	17
łącznie	51	131	191

Dane: KPP w Augustowie

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów

prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Posterunek Policji prowadził programy prewencyjne, w których podejmował działania zmierzające do propagowania sposobów ograniczania i zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom kryminogennym. Były to:

- „Bezpieczna Droga do Szkoły” – edukowanie młodzieży szkolnej na temat bezpiecznego poruszania się po drogach – program cykliczny,
- „Dzielnicowy Bliżej Nas” – przybliżenie społeczeństwu roli i pracy dzielnicowego,
- „Zimowy Ratownik” – ukierunkowany na niesienie pomocy osobom bezdomnym i nieporadnym życiowo w okresie zimowym – program cykliczny,
- „Bezpieczne ferie” – edukowanie młodzieży szkolnej na temat bezpiecznego spędzania ferii zimowych – program cykliczny,
- „Bezpieczne wakacje” – edukowanie młodzieży szkolnej na temat bezpiecznego spędzania wakacji – program cykliczny.

Katalog programów był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i zmieniających się potrzeb.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.⁴

Uchwałą Nr XXVIII/193/14 Rada Gminy Nowinka z dnia 28 marca 2014 r. przyjęła do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020.

Można zauważyć, że w gminie na przestrzeni lat nastąpił wzrost liczby zastosowanych procedur. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i

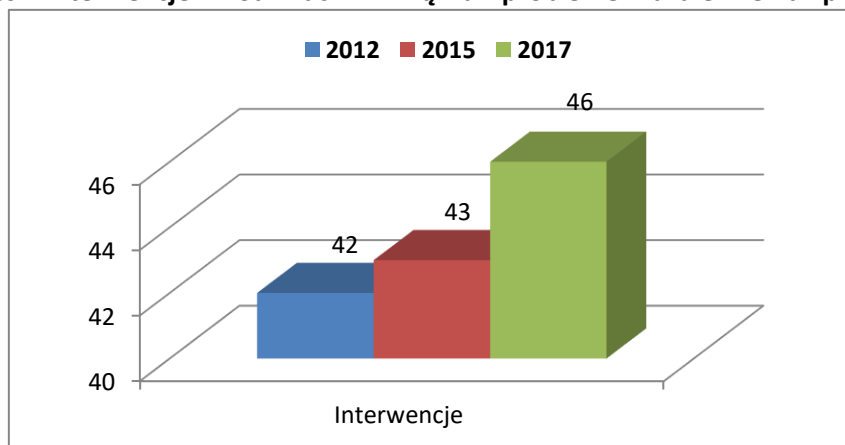
specjalistów, w tym Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego. W skład Zespołu wchodzi pracownicy GOPS, policji, oświaty, pedagog szkolny, kurator sądowy, przedstawiciele GKRPA i NZOZ w Nowince oraz przedstawiciel organizacji pozarządowej. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince. Głównym celem działalności LZI jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez profilaktykę i edukację w tym zakresie; wsparcie osób doświadczających przemocy poprzez stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego ofiary przemocy oraz oddziaływanie ukierunkowane na sprawców przemocy w rodzinie.

Tabela 11. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej

Rodzaj pomocy	2012	2015	2017
Liczba NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	2	4	12
Liczba posiedzeń ZI	4	5	4
Liczba grup roboczych	6	3	5

Dane : GOPS, Sprawozdania Zespół Interdyscyplinarny

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Wykres 4 Interwencje w rodzinach w związku z problemem uzależnienia i przemocy

Dane: KPP w Augustowie

Istniejąca na terenie gminy infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań wsparcia. Do głównych zasobów ludzkich należą specjaliści zatrudnieni w instytucjach oraz jednostkach zajmujących się problematyką przemocy.

Dodatkowo w ramach współpracy z PCPR w Augustowie, gdzie prowadzony jest program korekcyjno- edukacyjny dla sprawców przemocy. Do udziału w programie sprawcy przemocy mogą zgłosić się dobrowolnie, zostać skierowani przez policję lub postanowieniem Sądu.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa również Ochotnicza Straż Pożarna w Nowince (31 osób w zasobach) oraz w OSP w Bryzglu (22 osoby strażaków ochotników), która przeciwdziała zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych.

Tabela 12 STATYSTYKA ZDARZEŃ OSP NOWINKA I OSP BRYZGLU w latach 2012-2017

Zdarzenia:	2012	2015	2017
Požary	18	21	22
Miejscowe zagrożenia, w tym:	35	25	43
- wypadki komunikacyjne	12	9	13
-intensywne opady atmosferyczne	0	0	6
-wichury, silne wiatry	7	4	9
- inne	16	12	15
Fałszywe alarmy	0	1	0
Razem	53	46	65

Dane: OSP W NOWINCIE I OSP W BRYZGLU

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze

o charakterze chemiczno – ekologicznym, technicznym i profilaktycznym. W latach 2012-2017 OSP w Nowince i Bryzglu przeprowadziły:

- cykl spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną pt. BEZPIECZNE FERIE, BEZPIECZNE WAKACJE,
- cykl spotkań z lokalną społecznością w ramach akcji KRĘCI MNIE BEZPIECZEŃSTWO, CZAD I OGIEŃ , OBUDŹ CZUJNOŚĆ,
- akcje edukacyjne i prewencyjne przygotowano i rozpropagowano materiały edukacyjne dot. czadu, broszury informacyjne Czujka na straży twojego bezpieczeństwa, Zimowe dogrzewanie mieszkań, Nie bądźmy obojętni, ulotki dot. zachowania się nad wodą,
- przeprowadzono wspólnie z Policją akcje kontrolne Niebezpieczne przewozy.

Wnioski i prognozy zmian obszaru bezpieczeństwa

- W gminie Nowinka na przestrzeni lat 2012-2017 występują niekorzystne trendy w materii dynamiki przestępczości - wykroczenia oraz wzrasta liczba zdarzeń pożarniczych, w charakterze zagrożeń.
- Wzmocnienia wymaga zatrudnienie policyjne.
- Niestety nadal poprawy wymaga stan bezpieczeństwa na drogach, a zachowania ryzykowane kierowców są wskazywane jako jedne z dominujących wykroczeń w latach 2012-2017.
- Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej. Utrzymanie na wysokim poziomie udziału OSP skutkuje efektywnością podejmowanych działań ratowniczo-gaśniczych.
- Konieczna jest kontynuacja doposażenia bazy logistycznej i zasobów sprzętowych, niezbędnych do realizacji zadań. Wśród potrzeb zasobów straży OSP wskazano: spełnienie minimalnego stanu wykszolenia druhów OSP Nowinka, którzy posiadają aktualny kurs Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy (4), aktualnie 3 druhów powinno przejść recertyfikację, zakup kamery oraz 2 noszaków do sprzętu ochrony układu oddechowego OSP Bryzgiel oraz wymiana samochodu.
- Niezbędne jest podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z wypalaniem traw i pozostałości roślinnych oraz zimowego docieplania mieszkań (zalet stosowania czujek dymu i czadu).
- Należy utrzymać i rozszerzyć formy wsparcia rodzinie, w tym punkt specjalistyczny, program pomocy dla sprawców przemocy, a także dobre funkcjonowanie Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego, kontynuować programy edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży.

– WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

System pomocy społecznej, jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince. Na dzień 31.12.2017 r. w GOPS w Nowince zatrudnionych było 6 osób.

W związku z realizacją Programu Rodzina 500+ (Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci) w 2016 r. zatrudniono 1 osobę, na chwilę obecną osoba ta prowadzi dodatkowo świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, koordynację systemu zabezpieczenia społecznego i dobry start.

W celu efektywności działań pomocowych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje na co dzień z: Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku, Starostwem Powiatowym w Augustowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, Powiatowym Urzędem Pracy w Augustowie, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Augustowie, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Augustowie, Urzędem Gminy w Nowince, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowince, Zespołem Interdyscyplinarnym w Nowince, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, sądami, kuratorami, komornikami sądowymi, prokuraturą, policją, służbą zdrowia, innymi ośrodkami pomocy społecznej. Od lat prowadzona jest współpraca ze szkołami z terenu gminy, w których uczą się uczniowie z naszej gminy objęci programem dożywiania oraz innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Wszystkie wymienione instytucje działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia. Statutowym celem działania Ośrodka jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną z przyczyn powodujących trudną sytuację. Środki pochodzące na pomoc społeczną to głównie środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki własne pochodzące z

budżetu gminy. Ze świadczeń pomocy społecznej najwięcej rodzin skorzystało w 2014 roku tj. 216 rodzin, natomiast w 2017 r. liczba ta wyniosła 191 rodzin.

Tabela 13. Powody przyznawania świadczeń pomocy społecznej

Przyczyny udzielania pomocy	ROK 2012		ROK 2014		Rok 2017	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	54	167	70	216	58	191
Potrzeba ochrony macierzyństwa	19	123	24	139	27	153
W tym:						
Wielodzietność	18	110	19	121	20	126
Bezrobocie	44	135	56	167	31	114
Niepełnosprawność	27	75	33	98	27	71
Długotrwała lub ciężka choroba	23	89	27	78	24	44
Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	16	77	26	116	13	64
W tym:						
Rodziny niepełne	7	31	11	37	6	24
Rodziny wielodzietne	6	34	9	57	2	12
Przemoc w rodzinie	2	7	3	15	3	8
Alkoholizm	4	18	6	16	11	26
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	1	1	0	0
Zdarzenie losowe	1	4	2	7	1	1

Źródło : Dane z MPiPS-03 GOPS w Nowince

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc w Gminie Nowinka na przestrzeni lat jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Wychodząc naprzeciw trudnościom rodzin od 2013 r. GOPS zatrudnia na umowę zlecenie asystenta rodziny, który obecnie współpracuje z rodzinami mającymi trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2017 r asystenturą objętych było 4 rodziny.

Jednym z rodzajów pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych jest praca socjalna. Jest to podstawowa działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Odgrywa ważną rolę w aktywizacji świadczeniobiorców, udzielaniu pomocy i kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność) w związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje Program 500+ (Ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci). W ramach tego Programu do tut. Ośrodka w roku 2017 wpłynęło 249 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym drogą elektroniczną wpłynęło 13 wniosków, natomiast w ośrodku złożono 236 wniosków. Ogółem w roku 2017 zostało wypłaconych świadczeń wychowawczych na 442 dzieci z 247 rodzin.

W porównaniu do lat ubiegłych wydatki na świadczenia pomocy społecznej kształtują się na podobnym poziomie. Wzrost wydatków w stosunku do lat dotyczy pokrycia kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz pobytu w domach pomocy społecznej. W związku z osiągnięciem wieku emerytalnego ilość przyznanych zasiłków stałych ulega zmniejszeniu.

Wypłata świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych oraz koszty ich obsługi, a także składki na ubezpieczenie społeczne za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne należą do zadań zleconych gminie i są finansowane z dotacji. W 2017 roku wydatkowano na ten cel 1 236 090,05 zł. z dotacji Wojewody, objęto poszczególnymi formami świadczeń w rodzinach:

1. zasiłki rodzinne i dodatki do nich - 168
2. zasiłki pielęgnacyjne - 42

3. świadczenia pielęgnacyjne - 11
4. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - 27
5. fundusz alimentacyjny dla rodzin uprawnionych - 17
6. specjalny zasiłek opiekuńczy - 4
7. zasiłki dla opiekuna - 4
8. świadczenia rodzicielskie - 18
9. składki na ubezpieczenie społeczne za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne – 8.
10. koszty obsługi świadczeń, a więc wynagrodzenia i pochodne od nich, zakupy materiałów i usług niezbędnych do realizacji przypisanych ustawą zadań sfinansowano kwotą 33 158,22 zł. Z dotacji Wojewody wydatkowano na świadczenia kwotę 1 202 931,83zł.

Z zakresu świadczeń rodzinnych wypłacono jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka to jest w: 2012 roku 21 osobom, 2015 roku 25 osobom, 2017 roku 27 osobom.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dnia 01.01.2012 r. nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez GOPS Nowinka pozwala w większości przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych.

Tabela 14. Dane dotyczące pieczy zastępczej i adopcji

	2012 rok	2014 rok	2017 rok
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	0	0	5
Liczba rodzin zastępczych w powiecie, które objęły opieką dzieci z terenu gminy	0	0	1
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	0	0	0

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie

Z danych statystycznych dot. osób korzystających z pomocy społecznej wynika, że liczba osób korzystających ze świadczeń utrzymuje się na podobnym poziomie a nawet nieznacznie wzrasta.

Natomiast zwiększyła się znacznie liczba osób korzystających ze zwykłych usług opiekuńczych, koszty pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, pokrycie kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, zasiłki celowe (przez osoby starsze: emeryci, renciści).

Gmina Nowinka nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych. Brak tego typu placówek powoduje, iż mieszkańcy wymagający tego typu wsparcia instytucjonalnego umieszczani są poza gminą. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej gmina ponosi praktycznie pełne koszty pobytu swoich mieszkańców, gdyż świadczenia osób umieszczanych są zazwyczaj niskie.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności dokonuje diagnozy w zakresie zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej dla mieszkańców gminy. Planując działania na kolejny rok ośrodek uwzględni w planach finansowych potrzeby w zakresie niezbędnych środków na swoje funkcjonowanie i zabezpieczenie możliwości świadczenia pomocy osobom i rodzinom najbardziej tego potrzebującym. Środki na powyższe muszą być zabezpieczone w planie finansowym gminy.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- zasiłki okresowe, celowe, dożywianie.

Wnioski i prognoza zmian obszaru pomocy społecznej:

- Pomoc społeczna w Gminie Nowinka była podczas ostatnich pięciu lat, 2012-2017 adresowana w pierwszej kolejności do osób i rodzin z **powodu bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz ubóstwa. Liczba ta nadal jest wysoka.** Największy wpływ na obniżenie się liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ma wprowadzenie od dnia 1 kwietnia 2016 roku Programu 500+. Realizacja tego programu znacznie polepszyła sytuację materialną rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wsparcie rodziny, dodatkowe specjalistyczne doradztwo - **psychologów, asystentów rodzinnych.**

- W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku, długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi, polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Szacuje się, że liczba osób potrzebujących wsparcia będzie wzrastać.
- Rozwój usług opiekuńczych świadczonych przez ośrodek wpisuje się w potrzeby wynikające z rosnącej liczby mieszkańców w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. Stąd konieczność świadczenia tej formy pomocy wśród coraz szerszej grupy osób.
- Niezbędne jest rozszerzenie działań służących utrzymaniu zdrowia i aktywności fizycznej, społecznej seniorów, co zapewni zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy.

- ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Działające na terenie Gmina Nowinka formalne stowarzyszenia, fundacje oraz grupy nieformalne wspomagają rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Organizacje współpracują na stałe z samorządem gminy w celu: poprawy jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz integracji podmiotów realizujących zadania publiczne.

Według posiadanych danych, na terenie gminy zarejestrowanych jest 10 organizacji:

Tabela 15 Wykaz organizacji pozarządowych na terenie gminy

1	STOWARZYSZENIE NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ "WSPÓLNOTA PUSZCZY"	NOWINKA
2	STOWARZYSZENIE CUDLEŚNI	TOBOŁOWO
3	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NOWINCIE	NOWINKA
4	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRYZGLU	BRYZGIEL
5	FUNDACJA MISJA NOWINKA	DANOWSKIE
6	ZWIĄZEK LEŚNIKÓW POLSKICH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	SZCZEBRA
7	AMATORSKI KLUB SPORTOWY „NOWINKA”	GATNE PIERWSZE
8	STOWARZYSZENIE WŁAŚCICIELI DOMKÓW "GOŁA ZOŚKA"	SZCZEBRA - NADLEŚNICTWO
9	FUNDACJA TEEN RANCH POLSKA	KOPANICA
10	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU ZIEMI SZCZEBRO - NOWINCZAŃSKIEJ	SZCZEBRA

Źródło: strona www.gminy Nowinka oraz wykaz KRS

Na terenie Gminy Nowinka działa również Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Suwalsko-Sejneńskie.

Zadania współpracy z ngo zostały określone w ramach Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na terenie Gminy Nowinka na lata 2016-2020. Celem głównym Programu jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego we współpracy opartej na zasadzie partnerstwa między Gminą a Organizacjami, służącego lepszemu zaspokajaniu potrzeb lokalnych, animowanie w kierunku pobudzania aktywności społeczności lokalnej w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb zbiorowych, promowanie aktywności społecznej, w tym działań wolontarystycznych.

Gmina współpracuje z organizacjami w sferze zadań publicznych i wspiera priorytetowo zadania publiczne w następujących obszarach:

- 1) ochrony i promocji zdrowia;
- 2) pomocy społecznej;
- 3) w sferze wspierania osób niepełnosprawnych;
- 4) rozwoju przedsiębiorczości;
- 5) edukacji, oświaty, wychowania;
- 6) kultury, sztuki, sportu;
- 7) ekologii;
- 8) wolontariatu;
- 9) turystyki i innych.

Większość zadań zleczanych była w trybie konkursowym, ale poza trybem konkursowym każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców mogło zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować rozwój społeczny, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby, zgłoszone przez instytucje podczas przekazywania danych do GOPS poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób

opracowano cztery najważniejsze obszary problemowe, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności Gminy Nowinka na lata 2019-2031.

I OBSZAR

powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz wyrównywania szans rodzin
w edukacji, kulturze, zdrowiu i bezpieczeństwie

II OBSZAR

związany jest z grupami najłabszymi w gminie
(osobami i rodzinami ubogimi, bezrobotnymi, długotrwale chorymi, czy niepełnosprawnymi)

III OBSZAR

zdefiniowany został jako troska o rosnące potrzeby grupy seniorów, poprawę jakości i poziomu życia

IV OBSZAR

promowanie zatrudnienia oraz wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

a) Wójt Gminy- odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji strategii.

b) **Rada Gminy** - pełniący bieżący nadzór nad realizacją, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane kierunki działania; uchwała zmiany w strategii.

c) **Koordynator wdrażania Strategii - GOPS w Nowince**

- gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
- prowadzi monitoring,
- przedkłada informacje z realizacji Strategii /harmonogramu raz na trzy lata podczas sesji Rady Gminy.

Zapewnienie spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

System aktualizacji:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata. Po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej gminy, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a) własnych zasobów samorządu,
- b) poprzez organizacje pozarządowe,

c) poprzez inne instytucje zewnętrzne,

d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę stosownymi uchwałami. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą roczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z realizacji Strategii będzie przedstawiana raz na trzy lata podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Zasady budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.

2. Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowinka ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.